

Avizul Comitetului Economic și Social European privind rolul societății civile în relațiile UE-Albania
(aviz exploratoriu)
(2015/C 291/04)

Raportor: domnul IONUȚ SIBIAN

Prin scrisoarea domnului comisar ŠEFČOVIČ din 4 septembrie 2014, Comisia Europeană a solicitat Comitetului Economic și Social European, în conformitate cu articolul 262 din tratat și cu articolul 9 din Acordul de cooperare dintre CESE și Comisia Europeană să elaboreze un aviz exploratoriu cu privire la

Rolul societății civile în relațiile UE-Albania.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 27 martie 2015.

În cea de a 507-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 aprilie 2015 (ședința din 22 aprilie 2015), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 136 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută eforturile depuse de Albania pentru a se alinia la standardele europene prin promovarea reformelor democratice și salută decizia UE din 27 iunie 2014 de a i se acorda statutul de țară candidată. Cu toate acestea, Comitetul subliniază importanța unei abordări mai transparente și mai incluzive față de organizațiile societății civile (OSC), inclusiv față de partenerii sociali, în toate etapele procesului de aderare.

1.2. Este recunoscut consensul național privind integrarea Albaniei, dar ar trebui ca dinamica pozitivă din 2014 să fie valorificată și urmată de un sprijin consecvent acordat reformelor. CESE îndeamnă guvernul și partidele politice din opoziție să poarte în continuare un dialog constructiv și durabil. OSC cu mai multă experiență pot fi implicate în promovarea unei culturi a dialogului și în sensibilizarea partidelor politice în legătură cu responsabilitatea față de alegătorii lor, în ceea ce privește necesitatea de a încuraja consensul între partide asupra reformelor și de a promova integritatea și transparența.

1.3. Structurile și mecanismele de sprijinire a dialogului social și civil din Albania trebuie să fie consolidate, iar sprijinul instituțional pentru părțile implicate ar trebui să fie asigurat atât din surse naționale de finanțare, cât și din programele de finanțare ale UE.

1.4. Autoritățile naționale ar trebui să asigure implicarea OSC, inclusiv a partenerilor sociali, în toate grupurile de lucru/de experți relevante pentru procesul de integrare, având în vedere expertiza lor în domenii esențiale, precum reforma sistemului judiciar, protecția drepturilor omului, reformele pieței forței de muncă, implicarea tineretului și antreprenoriatul social etc.

1.5. Rapoartele CE privind progresele înregistrate ar trebui să se refere la implicarea OSC, inclusiv a partenerilor sociali, în procesul de aderare, printr-o analiză mai aprofundată a țintelor și realizărilor, conform Orientărilor 2014-2020 ale DG Vecinătate și Negocieri privind Extinderea privind sprijinul UE pentru societatea civilă și Orientărilor 2014-2020 ale DG Vecinătate și Negocieri privind Extinderea privind sprijinul UE pentru libertatea și integritatea mass-mediei. Evaluarea drepturilor sindicale și a drepturilor fundamentale ale lucrătorilor ar trebui să se realizeze în strânsă cooperare cu sindicatele naționale și europene și cu OIM.

1.6. CESE subliniază importanța dialogului social și invită toate părțile interesate să valorifice la maximum relația cu instituțiile existente, în special cu Consiliul Național al Muncii (CNM). CESE solicită guvernului să promoveze într-o mai mare măsură CNM și să îl consulte într-o manieră mai sistematică cu privire la toate politicile față de care angajatorii și lucrătorii au un interes legitim. Dialogul social ar trebui încurajat mai mult la nivel local și regional. CESE consideră că dialogul social ar trebui să aibă un caracter regulat și structural, și nu ad-hoc, și că ar trebui să fie mai eficient și orientat spre rezultate.

1.7. CESE solicită ca promovarea dialogului social să se numere printre principalele priorități ale instituțiilor UE în ceea ce privește Albania și să se reflecte, prin urmare, în toate programele CE aflate la dispoziția acestei țări. Acest proces ar necesita o mai mare implicare a CNM, care ar trebui, de asemenea, să fie implicat și consultat în mod oficial în fiecare etapă a negocierilor de aderare și să participe la procesul de monitorizare a punerii în aplicare a Acordului de stabilizare și asociere UE-Albania. CNM ar trebui să poată prezenta observații și avize în atenția instituțiilor UE în momentul evaluării progreselor înregistrate de Albania pe calea aderării la UE.

1.8. CESE consideră că consolidarea capacității partenerilor sociali de a participa activ la dialogul social ar trebui să fie o prioritate esențială a programelor de asistență ale UE. Este nevoie de sprijin pentru ca acestea să își poată dezvolta capacitatea de a contribui eficace la toate chestiunile economice, sociale și juridice, inclusiv în cadrul negocierilor de aderare la UE. Ar trebui consolidate structura organizatorică a acestora, comunicarea lor internă și capacitatea de a furniza servicii membrilor.

1.9. CESE invită Guvernul Albaniei să elaboreze o strategie cuprinzătoare pentru combaterea și reducerea economiei subterane. Aceasta ar duce la îmbunătățirea situației financiare a țării, ar împiedica concurența neloială și ar crea astfel un mediu economic mai propice, garantând totodată respectarea mai strictă a drepturilor sociale ale lucrătorilor.

1.10. CESE încurajează cu toată puterea guvernul albanez să se angajeze să respecte un calendar și o alocare a resurselor care să fie mai specifice și mai previzibile pentru a pune în aplicare măsurile din *Foaia de parcurs privind politica guvernului albanez pentru un mediu mai propice dezvoltării societății civile* și pentru a grăbi instituirea Consiliului Național pentru Societatea Civilă (CNSC).

1.11. Funcționarea eficientă a Consiliului Național al Muncii ar trebui să fie sprijinită în continuare prin organizarea unor ședințe periodice, care să pună accentul pe anumite aspecte relevante pentru muncă și afaceri. CESE ar recomanda ca CNM să evolueze în direcția unui adevărat consiliu economic și social, similar celor din statele membre ale UE, cu scopul de a reflecta mai bine natura sa tripartită.

1.12. CESE recomandă să se instituie un comitet consultativ mixt (CCM) al societății civile UE-Albania de îndată ce vor fi lansate în mod oficial negocierile de aderare a Albaniei la UE. Prin acest CCM, organizațiile societății civile ale celor două părți vor fi în măsură să poarte un dialog mai aprofundat și să furnizeze autorităților politice o contribuție cu privire la capitolele negocierilor de aderare.

1.13. Criteriile de selecție pentru membrii CNSC ar trebui menționate în mod clar în dispoziții legale, iar OSC ar trebui să fie susținute pentru a-și înființa propriile mecanisme transparente de numire a reprezentanților lor. Rolul CNSC trebuie să fie compatibil cu celelalte structuri de guvernare⁽¹⁾ al căror scop este de a facilita cooperarea cu OSC și implicarea acestora, pentru a se asigura complementaritatea și pentru a se evita disiparea responsabilităților sau irosirea unor resurse limitate.

1.14. Actele cu putere de lege și normele administrative adoptate recent (cum ar fi *Legea privind accesul la informații*, *Legea privind informarea și consultarea* și *Decizia Consiliului de Miniștri nr. 953 privind TVA pentru organizațiile non-profit*) ar trebui să fie mai bine promovate și ar trebui instituite mecanisme care să garanteze faptul că acestea își ating scopurile prestabilite. OSC ar trebui să fie implicate în mod consecvent în sensibilizarea publicului cu privire la dispozițiile legale, pledând pentru procese consultative eficace și, în același timp, monitorizând respectarea cerințelor legale.

1.15. Transparența și evitarea conflictelor de interese trebuie promovate prin:

- introducerea unor proceduri și standarde comune de management și alocarea de fonduri publice, la toate nivelurile (atât la nivel central, cât și la nivel local);
- consolidarea guvernării interne și a procedurilor de lucru ale Agenției pentru sprijinirea societății civile, ținând seama de domeniul său de competență, de așteptările din acest sector și de nevoia sa de a interacționa cu toate celelalte structuri destinate să faciliteze cooperarea cu OSC și implicarea acestora în procesul decizional și, în special, în procesul de integrare;
- îmbunătățirea de către OSC a propriei imagini și încurajarea afilierii, a participării la viața publică și a voluntariatului.

⁽¹⁾ Unitatea pentru coordonarea societății civile din cadrul Ministerului Integrării Europene, Agenția pentru sprijinirea societății civile, Unitatea centrală de coordonare a politicilor privind societatea civilă din cadrul Cabinetului prim-ministrului și unitățile/persoanele de contact din cadrul ministerelor/organismelor publice.

1.16. Pentru a asigura durabilitatea și viabilitatea financiară a OSC, CESE recomandă să se acorde o atenție deosebită aspectelor următoare:

- modificările cadrului juridic, astfel încât să se faciliteze donațiile (ar trebuie avute în vedere stimulente fiscale), să se încurajeze dezvoltarea responsabilității sociale a întreprinderilor și, în același timp, să se întreprindă acțiuni de sensibilizare și să se dezvolte capacitatea OSC de a atrage sectorul privat;
- OSC ar trebui să ia cunoștință de noile dispoziții fiscale, în special privind TVA (introduse în decembrie 2014), și să monitorizeze punerea lor în aplicare în vederea evaluării beneficiilor și a încurajării ONG-urilor să desfășoare mai multe activități economice și de strângere de fonduri;
- aplicarea unor standarde de calitate minime și proceduri în administrarea și alocarea tuturilor fondurilor publice către OSC, inclusiv la nivel local, pentru a se asigura accesul egal, tratamentul nediscriminatoriu și transparența;
- consolidarea Agenției pentru sprijinirea societății civile în ceea ce privește resursele disponibile și procedurile (transparența regulilor de finanțare și utilizarea resurselor, îmbunătățirea imaginii sale publice și independența față de orice influență politică, eventualele semne de întrebare privind conflictele de interese). În contextul finanțării naționale, ar trebui să se acorde mai mult sprijin instituțional pentru OSC, inclusiv pentru partenerii sociali, și să se îmbunătățească comunicarea cu comunitățile mai mici și cu regiunile îndepărtate;
- consolidarea capacităților și abilitarea ONG-urilor locale care pun în aplicare standarde etice și în materie de transparență, funcționează independent, sunt orientate către rezultate pe termen lung și au o viziune strategică, ca potențiali administratori ai asistenței UE în caz de gestionare descentralizată a finanțării;
- introducerea unui mecanism care să permită guvernului să **proiecteze, să furnizeze și să evalueze servicii sociale publice**, în cooperare cu OSC. Guvernul poate contracta servicii oferite de OSC care să vină în completarea celor oferite de autoritățile publice, ținând seama de reformele în curs ale asistenței sociale și ale administrației locale. Consolidarea capacităților acoperă ambele aspecte: din perspectiva OSC, care să elaboreze și să pună în aplicare standarde recunoscute la nivel național pentru furnizarea de servicii, și din cea a autorităților locale, care să întrețină relații bazate pe încredere și cooperare cu OSC și să elaboreze proceduri adecvate pentru a asigura alocarea fondurilor în condiții de transparență.

2. Context

2.1. Albania a fost identificată drept țară potențial candidată la aderarea la UE cu ocazia Summitului Consiliului European de la Salonic, din iunie 2003. Albania a beneficiat de măsuri comerciale autonome ale UE din anul 2000, cu preferințe comerciale suplimentare acordate în temeiul Acordului de stabilizare și de asociere (ASA), care a fost semnat în 2006. Albania și-a depus candidatura pentru aderarea la UE în 2009.

2.2. Cele cinci priorități principale pentru deschiderea negocierilor de aderare au fost identificate de CE în Raportul său din 2013 privind progresele înregistrate: reforma administrației publice; independența, eficiența și responsabilizarea sistemului judiciar; combaterea corupției; combaterea criminalității organizate și protecția drepturilor omului (inclusiv protecția romilor, politicile de combatere a discriminării și punerea în aplicare a drepturilor de proprietate). Foaia de parcurs a guvernului privind cele cinci priorități principale a fost adoptată în mai 2014.

2.3. În noiembrie 2013, parlamentul albanez a emis o rezoluție referitoare la procesul de aderare la UE a acestei țări, adoptând o serie de măsuri relevante pentru integrarea în UE. Comisia parlamentară privind integrarea europeană a monitorizat foaia de parcurs a guvernului privind cele cinci priorități principale și, de asemenea, și-a exercitat rolul de supraveghere prin audieri cu ministrul integrării europene.

2.4. Reiterarea sprijinului acordat de guvernul și parlamentul albanez procesului de integrare în UE a contribuit în mod semnificativ la dobândirea de către Albania a statutului de țară candidată la aderarea la UE, la 27 iunie 2014.

2.5. Cu toate acestea, a doua jumătate a anului 2014 a fost marcată de un climat politic conflictual, care a împiedicat înaintarea cu succes pe calea reformelor și derularea cu eficacitate a acțiunilor întreprinse în vederea aderării Albaniei. În decembrie 2014, un acord între guvern și opoziție, sprijinit de Parlamentul European, a pregătit calea pentru reluarea dialogului politic în parlament.

2.6. În noiembrie 2013 a fost lansat dialogul la nivel înalt privind prioritățile principale, ca instrument de organizare a cooperării dintre UE și Albania, care să ajute Albania să își mențină concentrarea și consensul asupra integrării în UE. Înființarea, în septembrie 2014, a Grupurilor de lucru comune între Albania și CE privind prioritățile-cheie ar trebui să confere coerență monitorizării progreselor în materie de reforme și să promoveze dezbateri incluzive și accesul la informații specializate și de calitate.

2.7. Legislația privind înființarea Consiliului Național pentru Integrare Europeană a fost adoptată la începutul lunii martie 2015. Este important ca acest mecanism de consultare să fie funcțional și favorabil incluziunii și să ofere certitudinea faptului că OSC din Consiliu, inclusiv partenerii sociali, sunt reprezentative și selectate în mod transparent.

3. Evoluții politice, economice și sociale

3.1. Albania și-a menținut stabilitatea macroeconomică pe parcursul anilor de criză financiară și economică mondială, dar se confruntă în continuare cu provocări semnificative. Cele mai importante probleme economice rămân rata ridicată a șomajului (18,3 % în primul trimestru al anului 2014) și o incidență ridicată a muncii nedeclarate (75 %), ceea ce subminează economia în ansamblu, conducând la slăbirea bugetului de stat și lăsând angajații fără protecție socială. Aproape unul din trei tineri este șomer. Aceste probleme și corupția sunt principalii factori care îi determină pe albanezi să emigreze. Întrucât albanezii au putut călători în străinătate, o treime din populație a emigrat în alte țări.

3.2. Agricultură acoperă 19,5 % din PIB și este în continuare cel mai mare furnizor de locuri de muncă (44,6 % din totalul forței de muncă în 2013). 98,2 % din cele 303 802 exploatații agricole din Albania sunt exploatații familiale, cu o productivitate foarte scăzută. Investițiile în agricultură sunt încă îngreunate de lipsa de claritate în ceea ce privește titlurile de proprietate funciară.

3.3. Albania a ratificat 80 de tratate și convenții ale Consiliului Europei (CoE). Cu toate acestea, cel mai recent raport al Comisarului pentru drepturile omului al CoE ⁽²⁾ evidențiază problema pe care o reprezintă nivelul ridicat al corupției în sistemul judiciar, ritmul lent de punere în aplicare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului și deficiențele legislației în materie de asistență judiciară, care împiedică accesul efectiv la justiție, în special al persoanelor vulnerabile.

3.4. Albania a ratificat 53 de convenții ale OIM (dintre care 46 sunt în vigoare), inclusiv toate convențiile fundamentale și de bază. Cu toate acestea, Comitetul de experți pentru aplicarea convențiilor și recomandărilor (CEACR) a semnalat numeroase lacune în ceea ce privește punerea în aplicare. Observația din 2014 abordează traficul de copii în scopul exploatații prin muncă sau al exploatații sexuale ca pe o chestiune care suscită profundă îngrijorare, în pofida eforturilor depuse de autoritățile naționale pentru a promova diferite măsuri legislative.

3.5. CESE consideră Albania drept o țară multiculturală și multiconfesională, în care drepturile minorităților culturale și religioase sunt protejate și în care trebuie să se depună toate eforturile pentru menținerea acestor caracteristici. Relațiile interetnice sunt bune, dar sunt încă necesare îmbunătățiri ale legislației privind drepturile minorităților. Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare nu a fost adoptată încă. CESE deplânge neregulile observate de către Comitetul consultativ din cadrul Consiliului Europei în urma recensământului din 2011, în legătură cu întrebările opționale referitoare la naționalitate și religie. Prin urmare, CESE invită autoritățile albaneze să nu se bazeze doar pe aceste date atunci când își stabilesc politicile.

3.6. Populația romă și cea egipteană se confruntă în continuare cu condiții foarte dificile de viață și, adeseori, cu situații de excluziune și discriminare socială, în special în ceea ce privește accesul la asistență medicală, protecție socială, educație, locuri de muncă și locuințe.

3.7. Cadru juridic și instituțional privind lupta împotriva discriminării a fost îmbunătățit, în principal ca urmare a adoptării, în 2010, a Legii privind protecția împotriva discriminării și a numirii comisarului responsabil de protecția împotriva discriminării. Trebuie să se dea curs recomandărilor – tot mai numeroase – ale comisarului, și, în același timp, să se aloce resurse pentru a ridica nivelul de sensibilizare a publicului cu privire la existența legii și a mecanismului de reclamații respectiv.

⁽²⁾ Raport prezentat de domnul Nils Muižnieks, comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei, în urma vizitei sale în Albania, în perioada 23–27 septembrie 2013.

3.8. Secretariatul Ombudsmanului s-a angajat în mod activ în promovarea drepturilor omului, iar activitatea sa este apreciată. Prin urmare, autoritățile albaneze trebuie să asigure un sprijin financiar și politic mai puternic, pentru a permite Secretariatului să își ducă în continuare sarcinile la îndeplinire în mod eficient, menținându-se independent și liber de influențe politice. Monitorizarea punerii în aplicare a recomandărilor Ombudsmanului trebuie să fie îmbunătățită, inclusiv a celor mai recente recomandări legate de reforma administrației publice, care a condus la un număr mai mare de plângeri referitoare la desființarea unor locuri de muncă din instituții publice⁽³⁾.

3.9. Sunt apreciate eforturile legate de reprezentarea femeilor la nivel central (șase din cei 19 miniștri sunt femei, iar dintre parlamentari aproximativ 17 % sunt femei) și cadrul creat pentru combaterea violenței domestice. Cu toate acestea, sunt necesare eforturi suplimentare pentru crearea unui mediu mai propice pentru ca femeile să avanseze în poziții politice și publice, pentru eliminarea dispozițiilor discriminatorii din punctul de vedere al genului rămase în actele legislative, în special a diferențelor de remunerare dintre femei și bărbați sau de acces la credit și la mediul antreprenorial.

3.10. Adoptarea strategiei naționale privind ocuparea forței de muncă și competențele pentru 2014-2020 este binevenită, dar sunt necesare eforturi susținute pentru ca măsurile planificate să avanseze și pentru a se asigura finanțarea necesară punerii sale în aplicare, inclusiv alocarea IPA II (30 de milioane EUR).

4. Situația și rolul organizațiilor societății civile

4.1. Libertatea de întrunire și de asociere este un drept constituțional care, în general, este respectat. OSC recunosc libertatea de exprimare și o exercită fără interferențe. Cu toate acestea, libertatea mass-media rămâne o provocare până în momentul în care vor fi abordate transparența finanțării sale și interferența intereselor politice cu cele economice. *Ar trebui să fie accelerată punerea în aplicare a Legii privind mass-media audiovizuală și să fie garantată în mod real independența organismului de reglementare a mass-mediei (Autoritatea pentru mass-media audiovizuală).*

4.2. Sectorul OSC albaneze rămâne fragmentat și relativ subdezvoltat. Încă nu există cifre oficiale fiabile cu privire la numărul total al ONG-urilor înregistrate⁽⁴⁾ și cu atât mai puțin la cele active⁽⁵⁾. Conform datelor din 2013 ale INSTAT, există 2 110 ONG-uri și organizații internaționale înregistrate. Pe baza estimărilor Asistenței Tehnice pentru Organizațiile Societății Civile – TACSO (2011), din aproximativ 3 000 OSC înregistrate, aproximativ 450 erau active.

4.3. OSC sunt mai puternic reprezentate în orașele mai mari, în primul rând în Tirana, și mai puțin în regiunile îndepărtate sau în zonele rurale. Implicarea organizațiilor locale, în special a celor din afara capitalei, rămâne o provocare ce trebuie abordată ca o prioritate de finanțare de bază, atât pentru asistența financiară națională, cât și pentru cea acordată de UE, și anume *încurajarea utilizării sprijinului instituțional în cadrul schemelor financiare naționale pentru OSC, dezvoltarea unui centru de resurse sau a unor ONG-uri locale de încredere, axate pe consolidarea comunității, sprijinirea proceselor participative pentru abordarea aspectelor privind comunitatea locală, promovarea valorilor OSC și a voluntariatului.*

4.4. Strategiile donatorilor și prioritățile de finanțare au influențat într-o anumită măsură domeniile în care sunt active OSC din Albania. La început, OSC aveau mai mult succes în furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile, în educație și în promovarea drepturilor omului și a drepturilor femeilor; în ultimii ani însă, prin intermediul grupurilor civice, al grupurilor de reflecție și al organizațiilor de apărare a drepturilor omului, a devenit mai vizibilă și mai eficace concentrarea pe reprezentare: traficul de persoane, sistemul penitenciar, mediul înconjurător, drepturile copilului, incluziunea socială și reducerea sărăciei, violența domestică, implicarea tineretului, drepturile persoanelor LGBT. *Implicarea activă și profesională a OSC în monitorizarea angajamentelor guvernului în domeniile esențiale pentru aderarea la UE, precum reforma judiciară, reforma administrației, gestionarea finanțelor publice și finanțarea publică transparentă, ar trebui susținută în continuare, inclusiv prin acordarea de asistență acestei țări de către UE.*

⁽³⁾ Potrivit Secretariatului, 2 337 de angajați din 14 ministere au fost concediați din administrația publică în perioada ianuarie-septembrie 2014; un total de 816 angajați concediați (în temeiul legii privind funcția publică și al Codului muncii) au formulat acțiuni în justiție în fața instanțelor administrative la nivel regional.

⁽⁴⁾ Tribunalul de primă instanță din Tirana este singura autoritate publică responsabilă cu înregistrarea OSC, dar nu există un registru electronic care să fie accesibil publicului.

⁽⁵⁾ Ministerul Integrării Europene a înregistrat 140 de ONG-uri pentru cooperare.

4.5. Prezența OSC în domenii esențiale ale vieții publice și implicarea lor în mod proactiv în procesul decizional și de elaborare a politicilor a condus la o serie de realizări de succes în ceea ce privește elaborarea unor strategii și a unei legislații naționale referitoare la OSC. Ar trebui sprijinită în continuare formarea de coaliții și rețele, în vederea intensificării integrării sectoriale, pentru a dobândi o voce mai puternică în dialogul civic și social și pentru a deveni parteneri de nădejde ai organismelor publice și ai sectorului privat.

4.6. În pofida faptului că nu sunt recunoscute din punct de vedere juridic, OSC din Albania s-au implicat în înființarea de întreprinderi sociale. Numărul lor este mic, dar politicile publice ar trebui să recunoască și să sprijine promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului social impulsionate de la nivelul de bază. Întreprinderile sociale contribuie cu valoare adăugată prin crearea de locuri de muncă pentru persoanele defavorizate, au capacitatea de a oferi soluții inovatoare în ceea ce privește nevoile sociale și de a utiliza mai eficient potențialul comunităților locale.

4.7. Recenta adoptare a noii legi privind accesul la informații (septembrie 2014) și a noii legi privind notificarea și consultarea (octombrie 2014) constituie o evoluție pozitivă, care ar trebui să fie monitorizată îndeaproape, pentru a avea certitudinea faptului că este însoțită de structuri și mecanisme relevante de derulare a unor procese de consultare și a unui dialog sistematic și transparent între autoritățile publice și OSC. Activitatea substanțială de pregătire a legislației privind protecția denunțătorilor este recunoscută și, înainte de adoptare, ar trebui să se ia în considerare îndeaproape capacitatea administrativă de a pune în aplicare și de a sensibiliza publicul cu privire la dispozițiile specifice.

4.8. CESE apreciază îmbunătățirile aduse cooperării dintre organismele publice și OSC și salută dezbaterile publice actuală pe tema *Foii de parcurs privind politica guvernului albanez pentru un mediu mai propice dezvoltării societății civile*. Foaia de parcurs se axează pe nouă domenii prioritare care iau în considerare obiectivele enunțate în cadrul Orientărilor privind sprijinul UE pentru societatea civilă în perioada 2014-2020 și care ar trebui revizuite pentru a aborda mai bine provocările specifice cu care se confruntă partenerii sociali în contextul dialogului social.

4.9. La 29 aprilie 2014, guvernul a aprobat planul național de acțiune pentru perioada 2014-2016, în contextul Parteneriatului pentru o guvernare deschisă (PGD). Pe lângă atingerea obiectivelor de referință din planul de acțiune, este important să se depună mai multe eforturi pentru creșterea gradului de sensibilizare cu privire la obiectivele și valorile PGD, mai ales la nivel local. Cooperarea cu Coaliția OSC pentru PGD și contribuția eficace din partea acesteia ar trebui să continue.

4.10. Atât autoritățile guvernamentale, cât și OSC au identificat ca prioritate necesitatea înființării unui Consiliu Național pentru Societatea Civilă, un organ consultativ care să permită un dialog periodic între guvern și OSC și să elaboreze o strategie națională pentru crearea unui mediu propice OSC.

4.11. O societate civilă activă și durabilă nu poate exista fără o cultură solidă a voluntariatului, care însă, în Albania, este slab reprezentat. Ar trebui să se reia discuțiile referitoare la promovarea unei legi privind voluntariatul și să se adopte măsuri esențiale vizând sensibilizarea cu privire la avantajele implicării civice și încurajarea publicului larg să se implice în activități de voluntariat.

5. Dialogul social și organizațiile partenerilor sociali

5.1. Dialogul social este esențial pentru dezvoltarea economică și pentru realizarea coeziunii sociale de care are nevoie Albania. Principala platformă instituțională pentru dialogul tripartit este Consiliul Național al Muncii, care a fost fondat în 1996, iar în 2014 a organizat patru ședințe pe teme specifice. Consiliul este compus din șapte reprezentanți ai Consiliului de Miniștri și 10 reprezentanți ai organizațiilor patronale și sindicale, ceea ce corespunde doar anumitor criterii de reprezentare definite de standardele OIM, care sunt încă în curs de examinare de către partenerii sociali. La nivel local, s-a dezvoltat dialogul tripartit în domeniul ocupării forței de muncă, prin intermediul birourilor consiliilor locale și al birourilor locale de ocupare a forței de muncă. Guvernul și partenerii sociali poartă discuții cu privire la posibilitatea de a înființa un consiliu economic și social, ca și în alte țări, pentru a face față mai bine problemelor economice.

5.2. În Albania s-au constituit și își desfășoară activitatea 83 de sindicate. Majoritatea sunt membre a două confederații, iar celelalte sunt independente. Cele mai mari și mai influente confederații sunt Confederația Sindicatelor din Albania (KSSH), cu 110 000 de membri, și Uniunea Sindicatelor Independente din Albania (BSPSH), cu 84 000 de membri, care sunt reprezentate în cadrul Consiliului Național al Muncii de cinci membri. Reprezentând aproximativ 90 % din numărul total al membrilor de sindicat din Albania, KSSH și BSPSH sunt prezente în 12 regiuni și activează cu precădere în sectoare precum educația și știința, în sectorul funcției publice și al pensiilor, în industrie, agricultură, în sectorul alimentar, al sănătății publice, în transporturi, în sectorul petrolier, în construcții, în industria textilă, în sectorul meșteșugăresc, în comerț, în industria metalurgică și cea chimică și în telecomunicații. Ambele sunt membre ale Confederației Internaționale a Sindicatelor (ITUC) și au statut de observatori în cadrul Confederației Europene a Sindicatelor (CES). Rolul sindicatelor din Albania este esențial pentru consolidarea dialogului social.

5.3. Ponderea sindicatelor a crescut în general în sectorul public și în întreprinderile privatizate (foste întreprinderi de stat), în timp ce reprezentarea este mai redusă în sectorul pur privat. În cursul anului 2014, sindicatele și-au intensificat activitatea în ceea ce privește protecția salariilor și negocierea colectivă, dar nu au reușit să își depășească divergențele. Reformele interne, menite să reducă dependența sindicatelor de partidele politice, ar trebui să constituie o prioritate.

5.4. Dialogul sectorial și cel bipartit sunt, în continuare, insuficiente, în principal din cauza lipsei culturii dialogului, precum și a scepticismului manifestat de patronate în relația cu sindicatele. Negocierea colectivă este mai dezvoltată în zonele urbane, în special la Tirana, Durres și Vlora, deoarece întreprinderile cele mai mari sunt concentrate în aceste orașe/zone.

5.5. Albania are în total aproximativ 104 275 de întreprinderi active, jumătate dintre acestea având sediul în județele Tirana și Durres. În perioada 2012-2013, existau aproximativ 30 de organizații patronale. „Business Albania” a fost înființată în 2010 ca o organizație-umbrelă a angajatorilor, cuprinzând 24 de asociații de întreprinderi, alături de o serie de societăți individuale (printre membrii asociației se numără peste 30 000 de angajatori). Business Albania este membru al CNM, al Consiliului Economic Național și Organizației Internaționale a Patronatelor (OIP). Printre actorii principali din cadrul dialogului social care sunt reprezentați în CNM se numără și: Consiliul Agroindustrial din Albania (KASH) ai cărui membri sunt 12 consilii regionale și 21 de asociații naționale, precum și Consiliul Organizațiilor Patronale din Albania (KOPSH), cu 14 federații membre, majoritatea active la nivel național.

5.6. Începând cu anul 1995, Uniunea camerelor de comerț și industrie din Albania (70 de membri) a funcționat ca o organizație fără scop lucrativ, pentru a proteja interesele comerțului și industriei la nivel național și pentru a furniza administrației centrale idei și propuneri de promovare a comerțului și industriei. De asemenea, ea asigură coordonarea lucrărilor Camerelor locale și a relațiilor lor cu organizații echivalente din alte țări.

5.7. Ca mecanism structurat de îmbunătățire a dialogului dintre guvern și comunitatea de afaceri, Consiliul Economic Național (CEN) a fost înființat prin lege în 2014⁽⁶⁾. CEN facilitează procesele de consultare și joacă un rol consultativ cu privire la deciziile și practicile în materie de politică economică ale guvernului. Regularitatea ședințelor CEN este foarte apreciată, însă ambele părți ar trebui să depună eforturi pentru a îmbunătăți eficiența dialogului și capacitatea CEN de a monitoriza angajamentele guvernului față de mediul de afaceri.

5.8. Albania a ratificat cele opt convenții de bază ale OIM, însă, în domeniul drepturilor lucrătorilor și al drepturilor sindicale, s-au înregistrat doar progrese modeste. Există domenii esențiale în care trebuie să se facă progrese: consolidarea drepturilor lucrătorilor și a drepturilor sindicale, asigurarea respectării legislației muncii de către guvern și a faptului că acesta garantează aplicarea ei, precum și îmbunătățirea dialogului social tripartit.

5.9. Versiunea revizuită a Codului muncii nu a fost încă adoptată, iar în ceea ce privește conformitatea cu standardele de muncă internaționale, persistă încă decalaje. În Albania încă se încălcă cu regularitate drepturile fundamentale ale lucrătorilor și mecanismele de împiedicare și de sancționare a încălcărilor nu sunt îndeajuns de eficiente.

5.10. Mai ales în vederea negocierilor de aderare la UE, este esențial ca partenerii sociali să fie mai bine implicați în politicile guvernului în domeniul economic, social și al ocupării forței de muncă. Partenerii sociali ar trebui să fie implicați și în pregătirile vizând îndeplinirea condițiilor necesare pentru ca Albania să devină eligibilă pentru Fondul social european și pentru alte fonduri ale UE. Numai atunci va fi posibil ca partenerii sociali albanezi să își îndeplinească efectiv viitorul rol în forumurile de democrație participativă de la nivelul UE.

⁽⁶⁾ CEN este prezidat de prim-ministru, iar printre membrii săi se numără cei mai mari șase contribuabili din comunitatea de afaceri, patru organizații ale întreprinderilor și șase personalități ale economiei naționale/mondiale.

5.11. CESE sprijină accentul pus pe creștere și pe ocuparea forței de muncă în pachetul de asistență IPA 2015 pentru Albania și recomandă CE să ia în considerare necesitățile specifice ale partenerilor sociali la elaborarea viitoarelor cereri de propuneri. În plus, partenerii sociali ar trebui să fie încurajați și, dacă este posibil, formați astfel încât să fie în măsură să se pregătească mai bine și să candideze pentru proiectele cu finanțare europeană.

Bruxelles, 22 aprilie 2015.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE
